

A MOLEKULÁRIS BIOLÓGIÁTÓL A KLINIKAI DIAGNÓZISIG. GÉNTERÁPIA

2020. 04. 21.

I. AZ ÖRÖKÍTŐANYAG ELVÁLTOZÁSAI

II. AZ ÖRÖKÍTŐANYAG VIZSGÁLATÁNAK LEHETŐSÉGEI

III. AZ ÖRÖKÍTŐANYAG BEFOLYÁSOLÁSA: GÉNTERÁPIA

GENETIKAI TANÁCSADÁS

A.

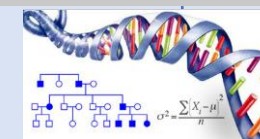
B.

C.

Kórtörténet, eddigi laboratóriumi-, képalkotó-családfa és klinikai vizsgálatok alapján a genetikai megbetegedés nagy valószínűséggel kizárható

Klinikai fenotípus, laboratóriumi és képalkotó vizsgálatok alapján teljesül egy adott genetikai megbetegedés diagnosztikai kritériuma

GÉNDIAGNOSZTIKA

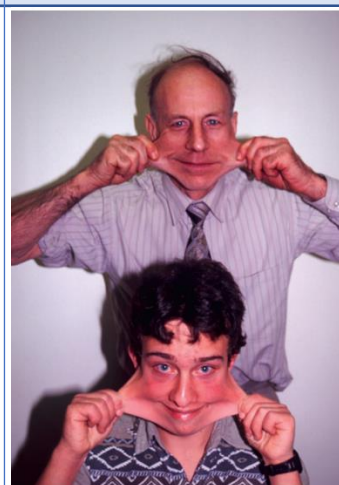
GENETIKAI TANÁCSADÁS

További panasz, tünet alapján

Ismételt genetikai tanácsadás

Klinikai genetikai diagnózis

Családtervezés/ potenciális terápia

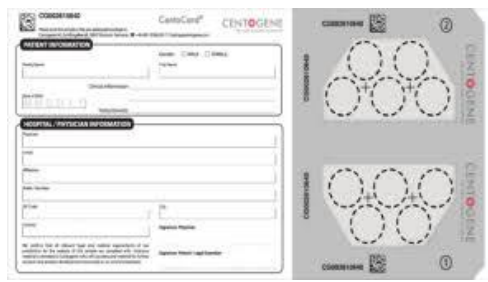
VIZSGÁLATI MINTA

BIOPSZIA

- Bőr
- Izom
- Tumor**
- Chorion

PERIFÉRIÁS VÉRMENTA/
Csontvelő

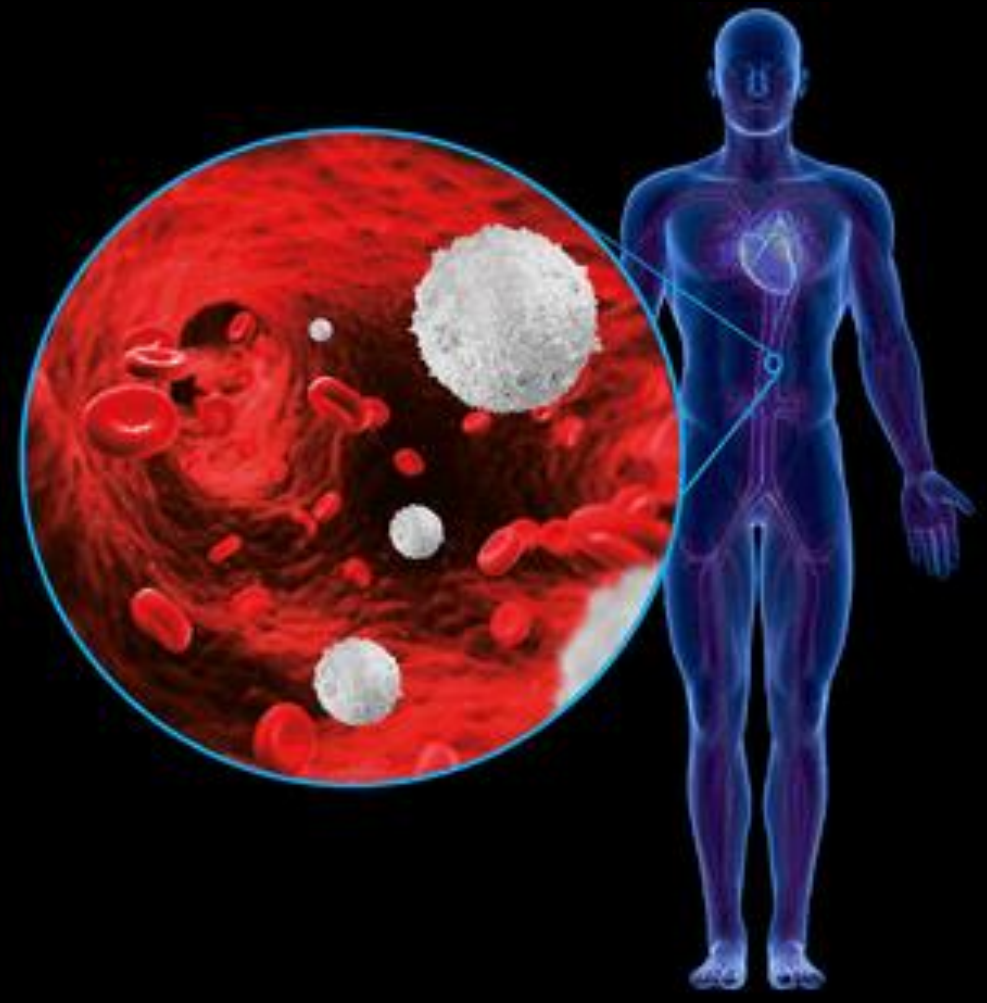
50 µL

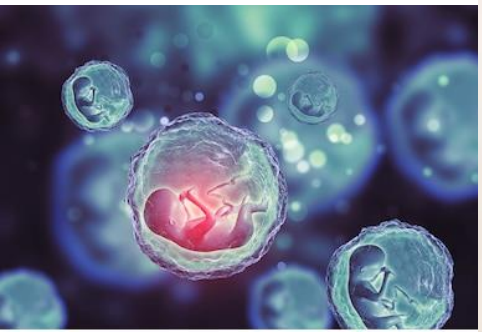

2 mL

2-4 mL

FEJLŐDÉSI ELMARADÁS

KORAI TÜNET

CSALÁDTERVEZÉS

FARMAKOGENOMIKA

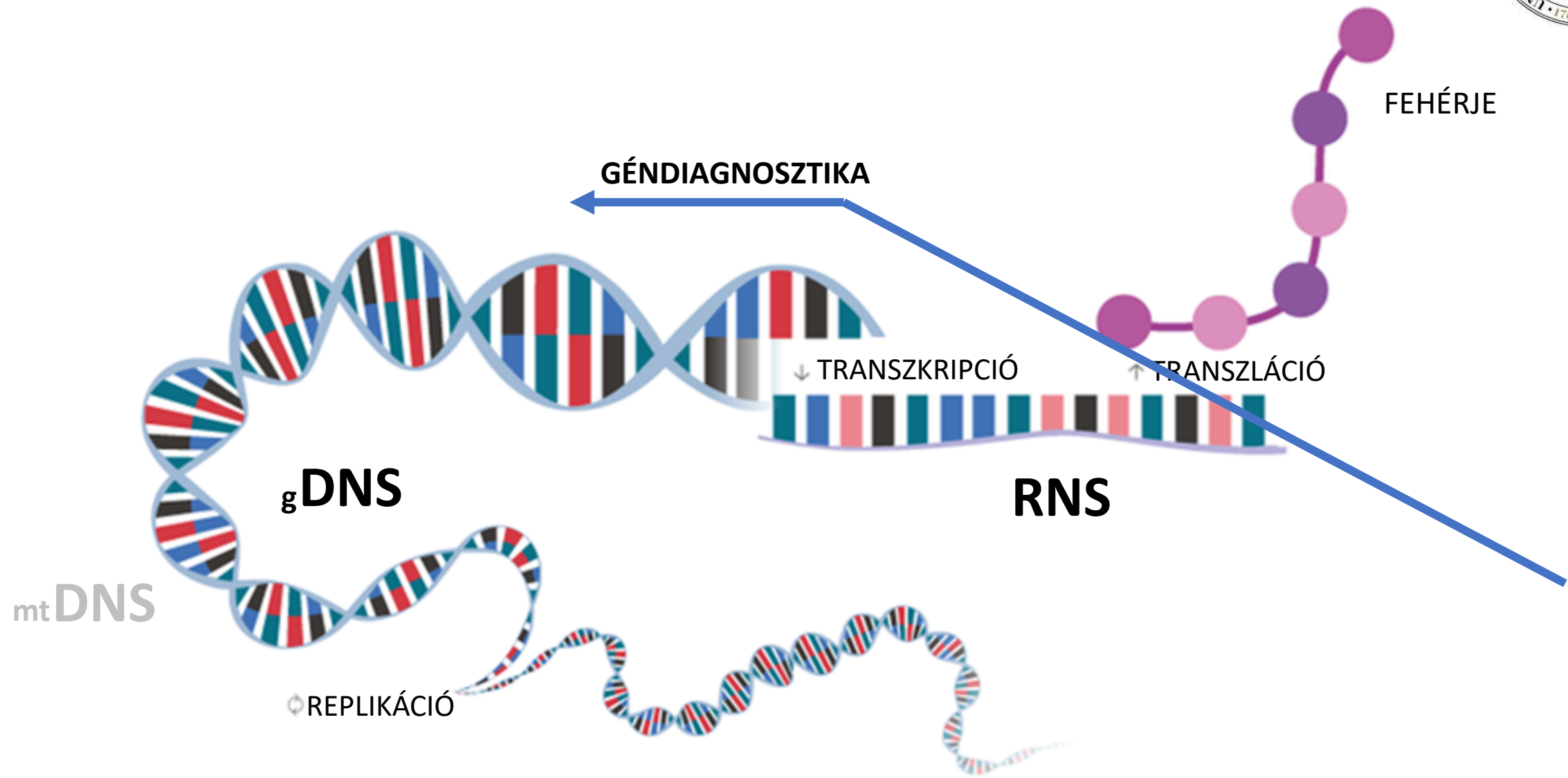
**ÚJSZÜLÖTTKORI
SZŰRÉS**

PRENATÁLIS

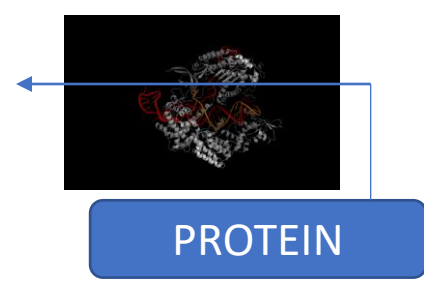
10 HÉT

20 HÉT

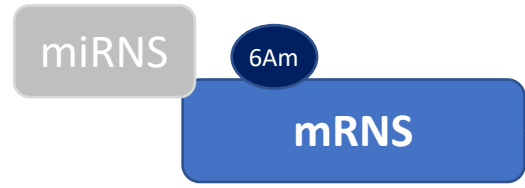
VIZSGÁLANDÓ NUKLEINSAV

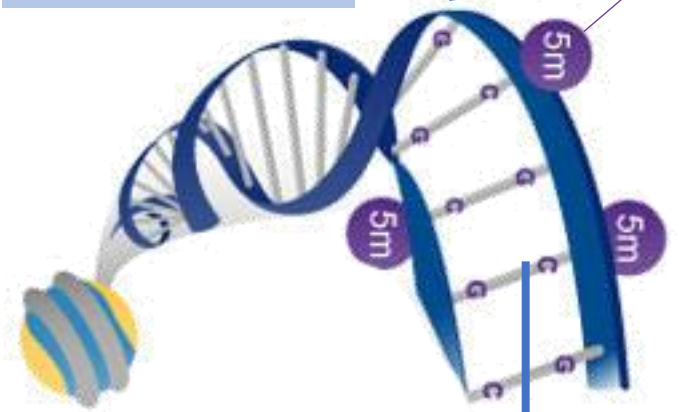
BIOLÓGIAI FUNKCIÓ (FENOTÍPUS)

PROTEIN

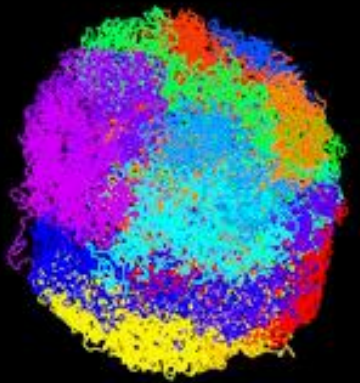
DNS metiláció

HISZTON METILÁCIÓ,
ACETILÁCIÓ,
UBIKVITINÁCIÓ

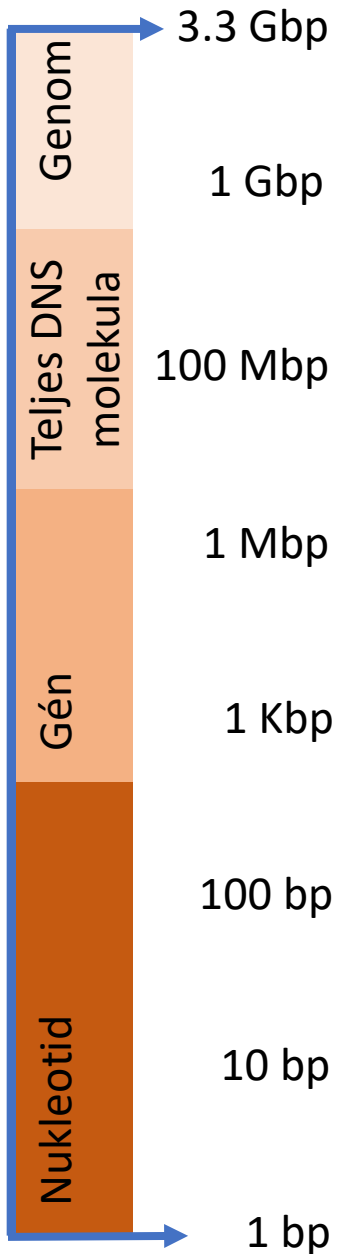
DNS SZEKVENCIA

- MOZAICIZMUS
- HETEROGENITÁS
- EPISZTÁZIS

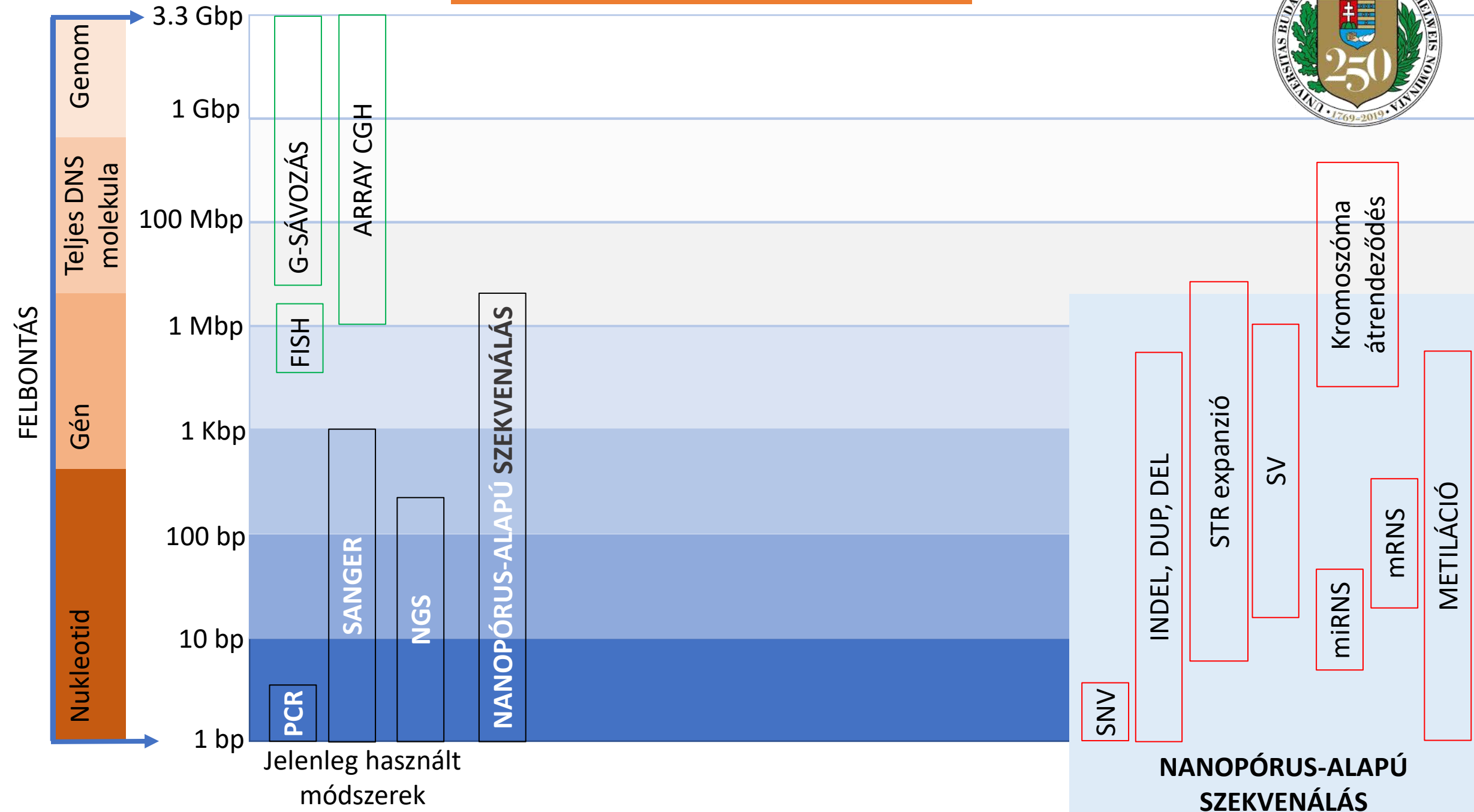

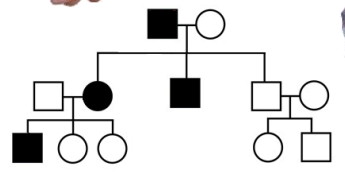
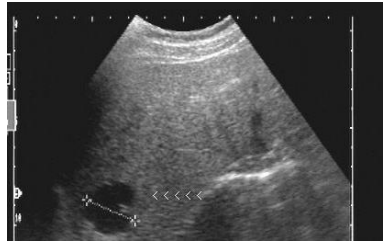
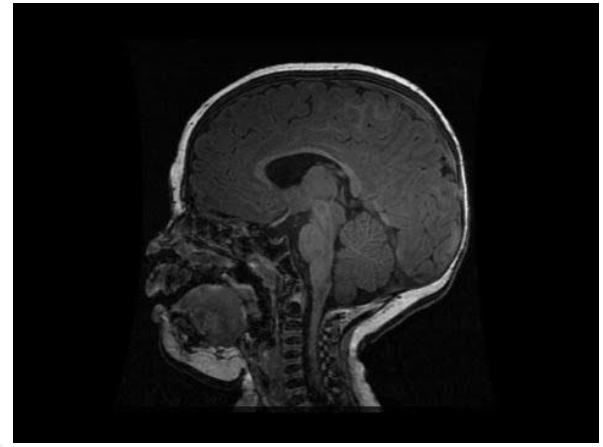
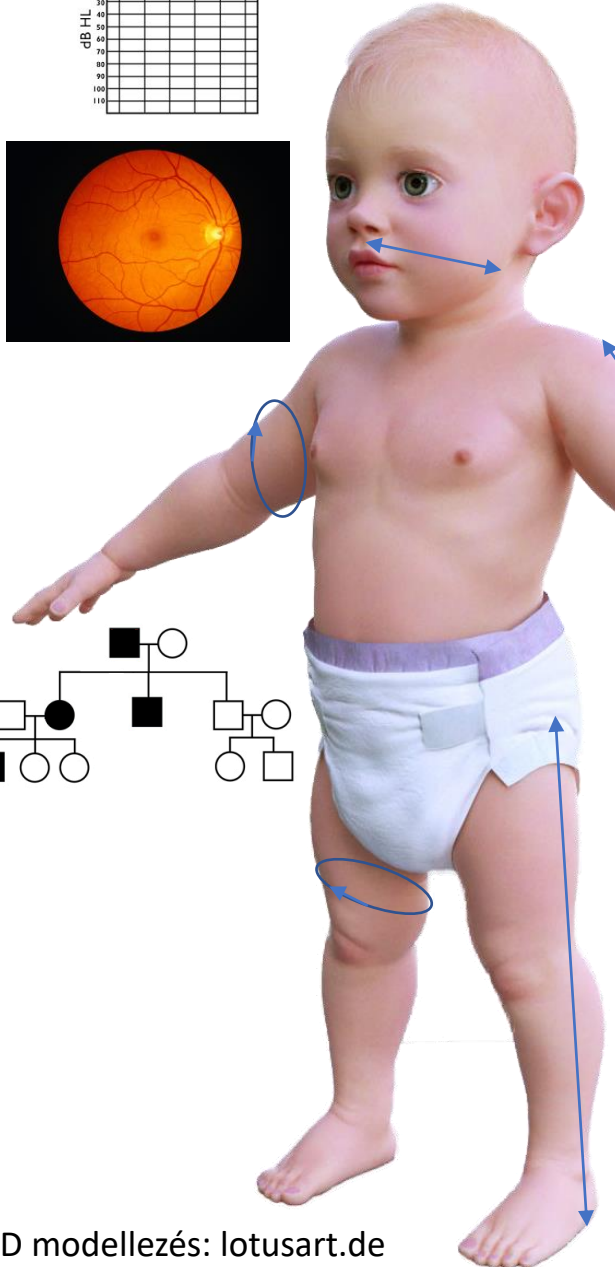
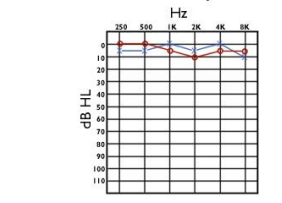

FELBONTÁS

<p>TRIPLOID TETRAPLOID</p>	I. KROMOSZÓMA SZÁM	
<p>TRISZÓMIA MONOSZÓMIA</p>		
<p>TRANSZLOKÁCIÓ INVERZIÓ DUPLIKÁCIÓ DELÉCIÓ</p>	II. KROMOSZÓMA STRUKTÚRA	
<p>IDE IDE IDE VÁR MÁR HÉT ÓRA ÓTA EXPANZIÓ IDE VÁM ÁRH ÉTÓ RAÓ TA FRAMESHIFT IDE VÁR MÁR HÉT KÉP ÓRA ÓTA INDEL IDE VÁR MÁR HÉT DAL ÓRA ÓTA INSZERCÍÓ IDE VÁR MÁR HÉT ÓRA ÓTA DELÉCIÓ IDE VÁG MÁR HÉT ÓRA ÓTA PONTMUTÁCIÓ</p>	III. DNS SZEKVENCIA	
IDE VÁR MÁR HÉT ÓRA ÓTA		

GÉNDIAGNOSZTIKA

A. Egy vagy két szindróma

Céltzott génvizsgálat

Génméret
Mutációk
"hot spot"

Céltzott NGS
Sanger
PCR
FISH
Céltzott NS

B. Jellegzetes tünetegyüttes

Génpanel vizsgálat

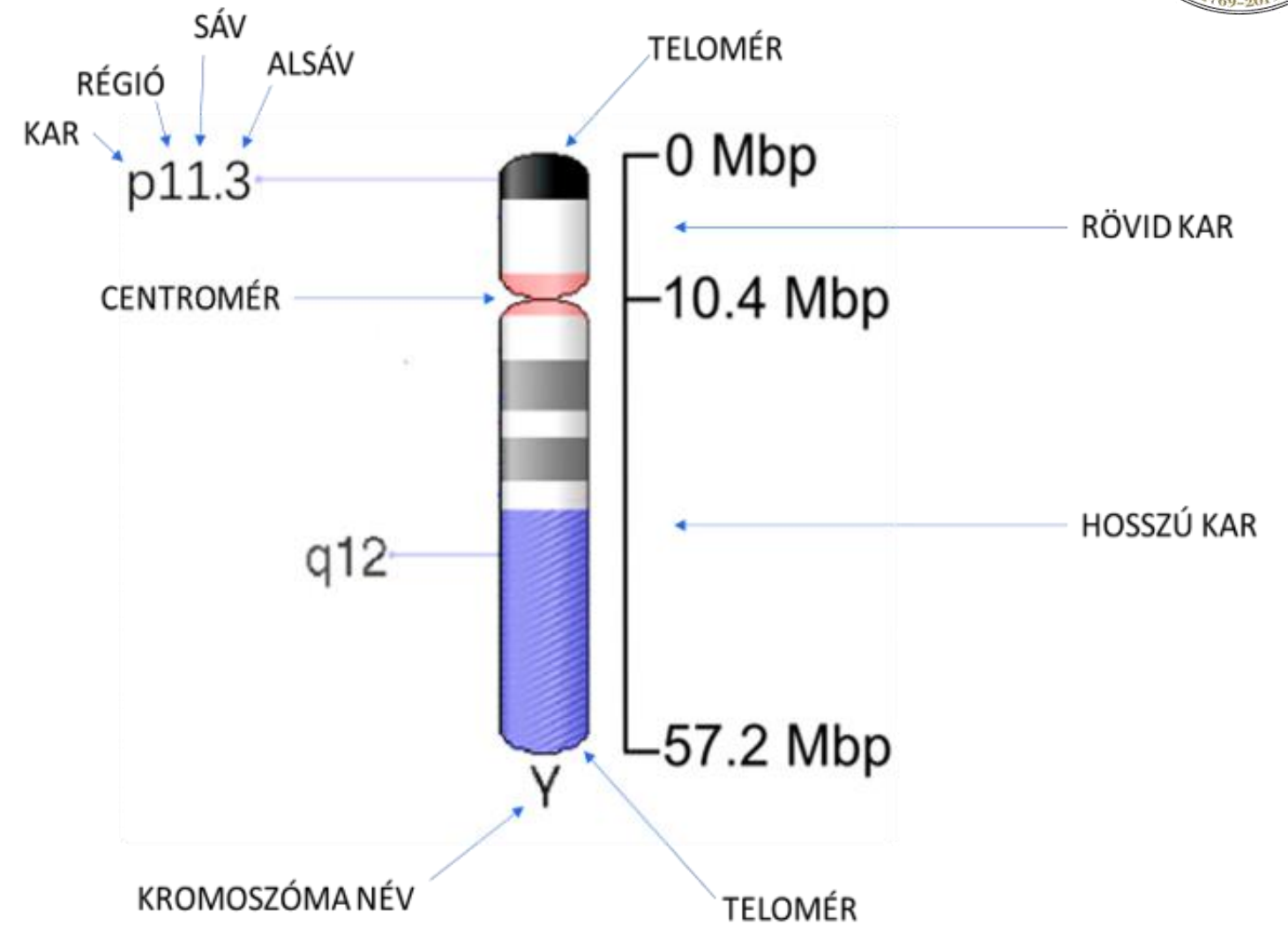
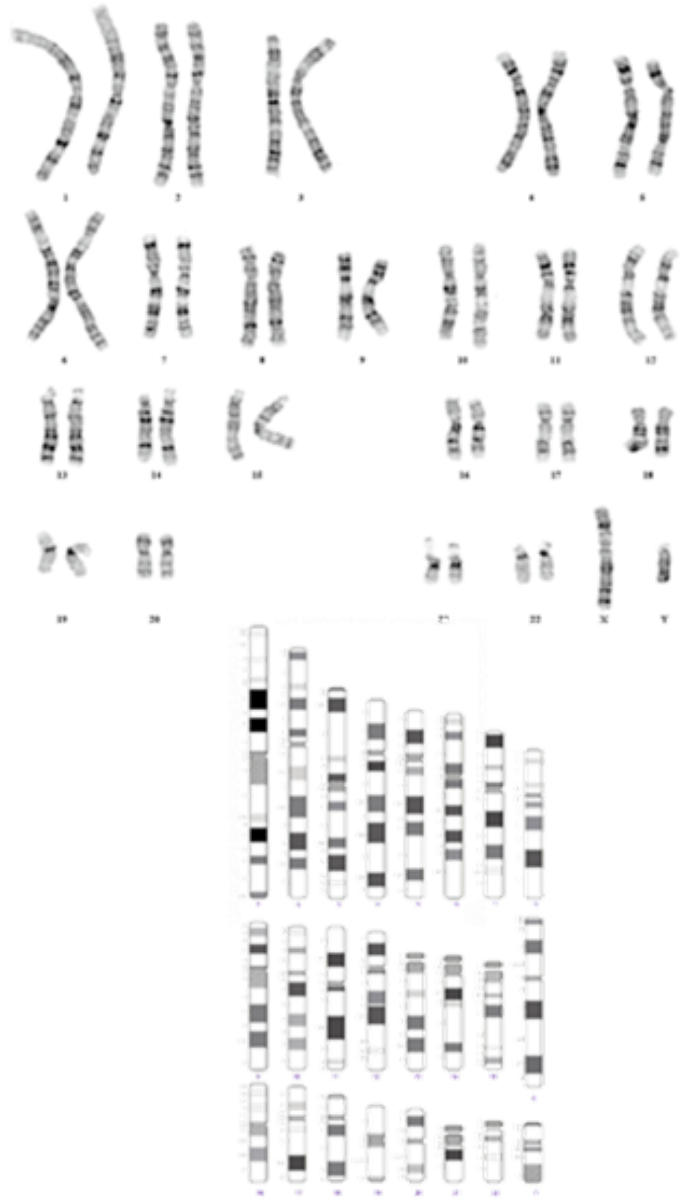
G-sáv
FISH
Array-CGH
Panel NGS
Panel NS

C. Nem jellegzetes tünetegyüttes

G-sáv
Array-CGH
WES

Bizonytalan
Jelentőségű
Variációk
Patogenitás
elemzése

A HUMÁN KROMOSZÓMÁK SZERKEZETE

47,XX,+21

Kromoszóma szám

Szex kromoszóma

Abnormalitás

CAVE! Mindig vesszővel (,) választjuk el az egységeket!

add – addíció

del – deléció

der – derivált kromoszóma

dic – dicentrikus kromoszóma

dup – duplikáció

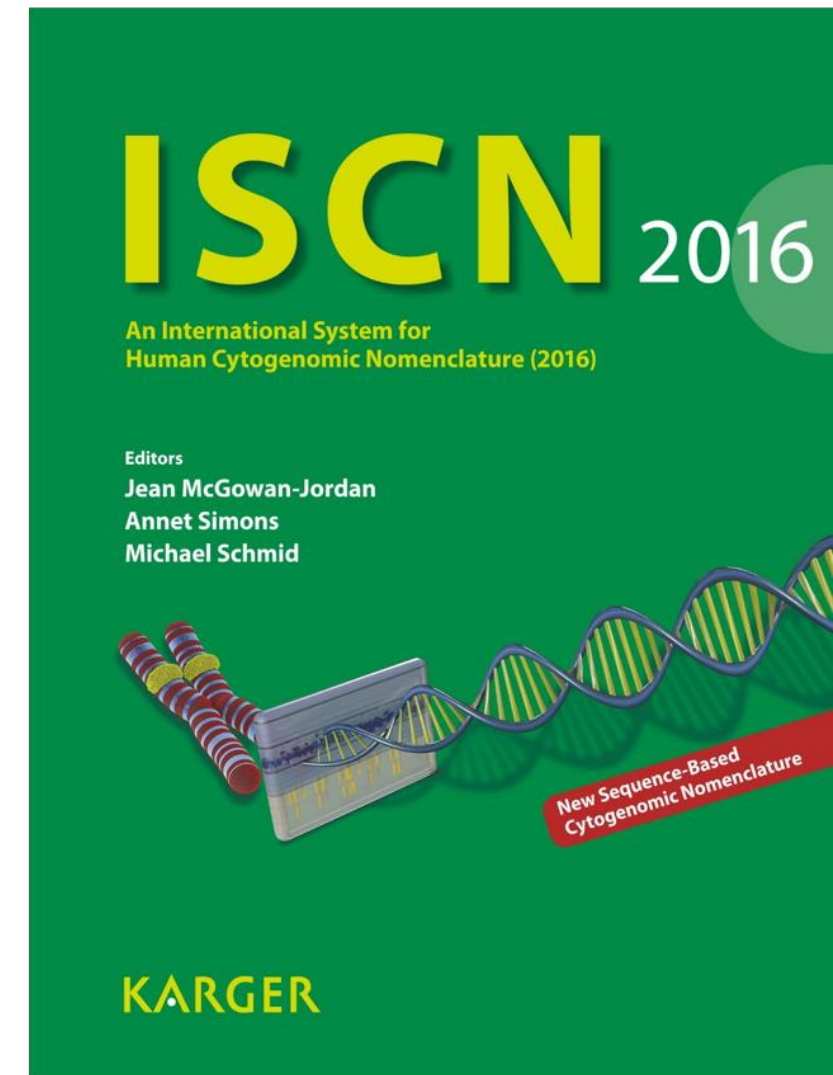
inv – inverzió

mar – marker kromoszóma

t – transzlokáció

Sorrend mozaicizmus esetén: 1. a megváltozott sejt; legutolsó a fiziológias sejt

pl. 46,XX,t(9;22)(q34;q11.2)[5]/46,XX[15]

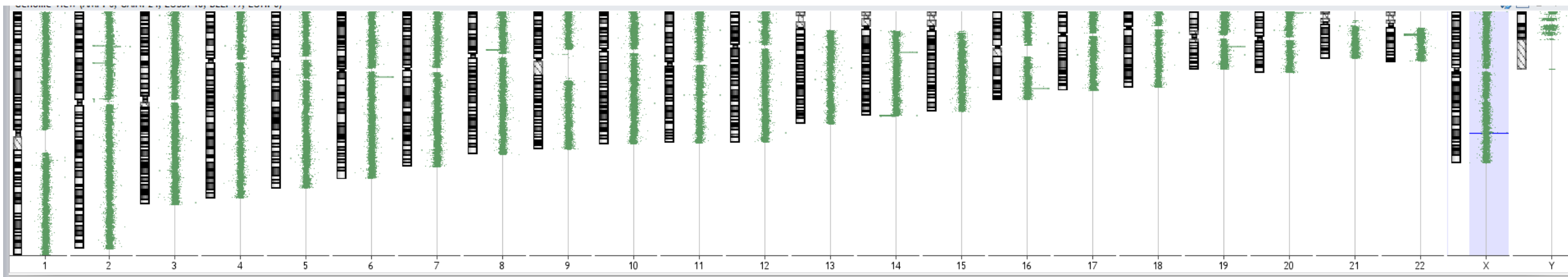
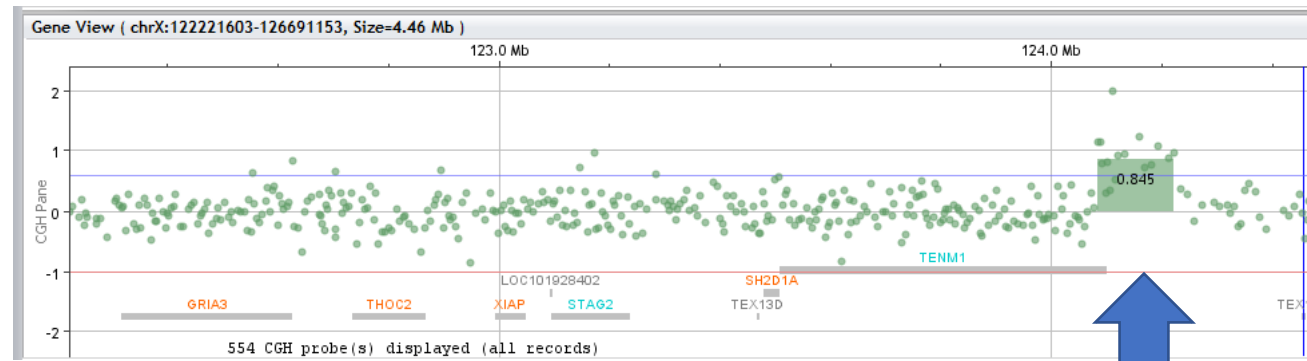
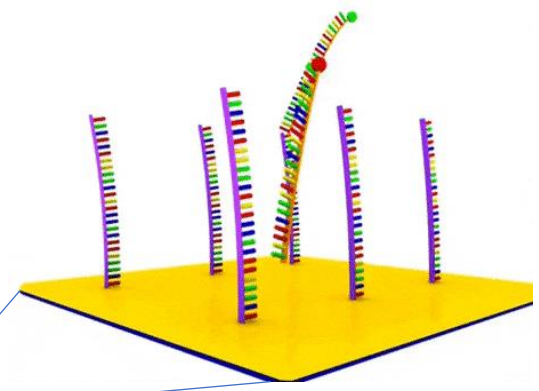
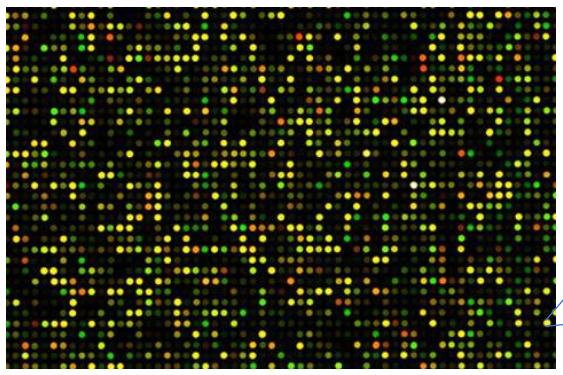
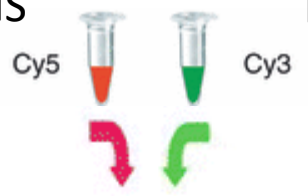

ARRAY CGH

Páciens DNS
Cy5

Referencia DNS
Cy3

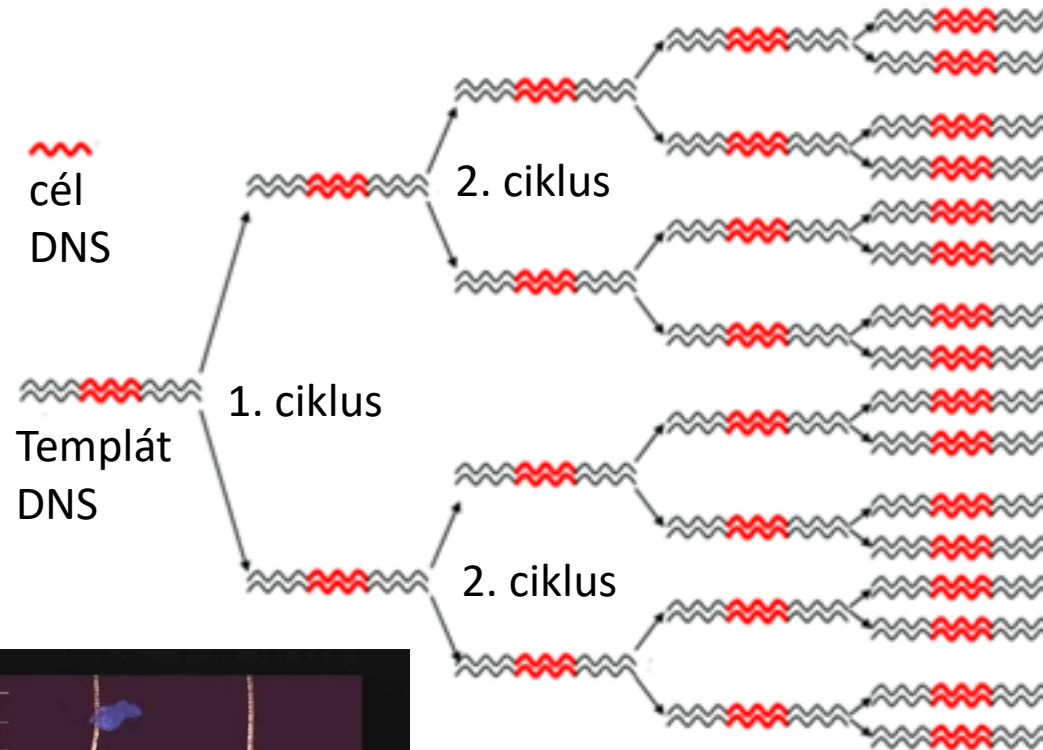
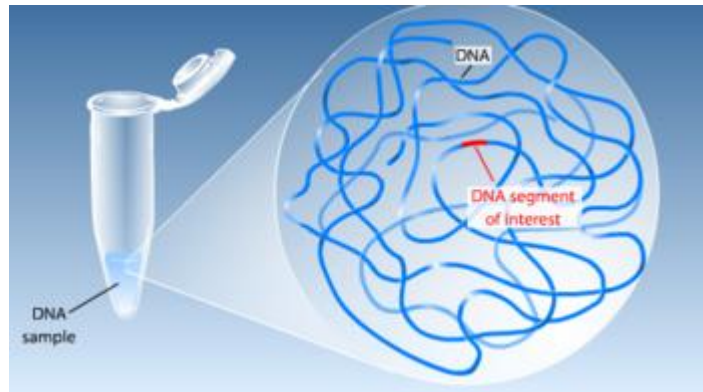

POLIMERÁZ LÁNCREAKCIÓ (PCR)

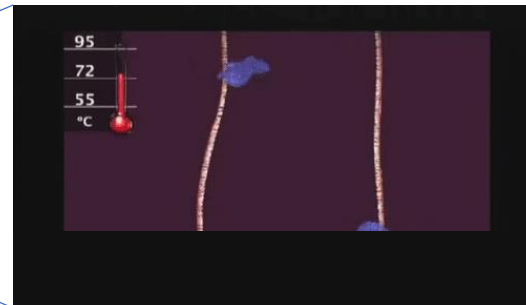
In vitro DNS klónozás/ amplifikáció

1. DNS izolálás

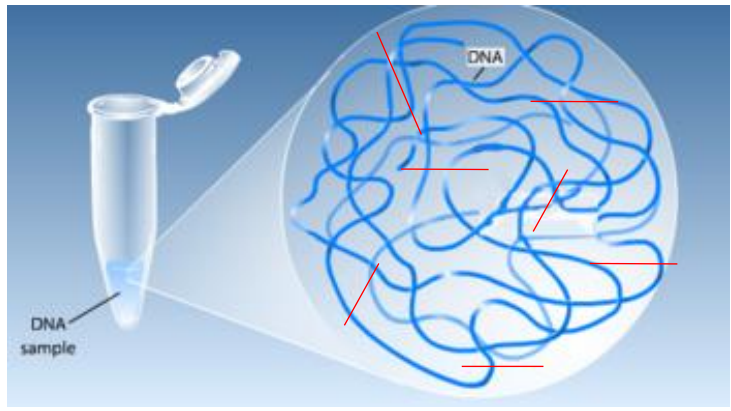
40 ciklus után:
 2^{40} kópia

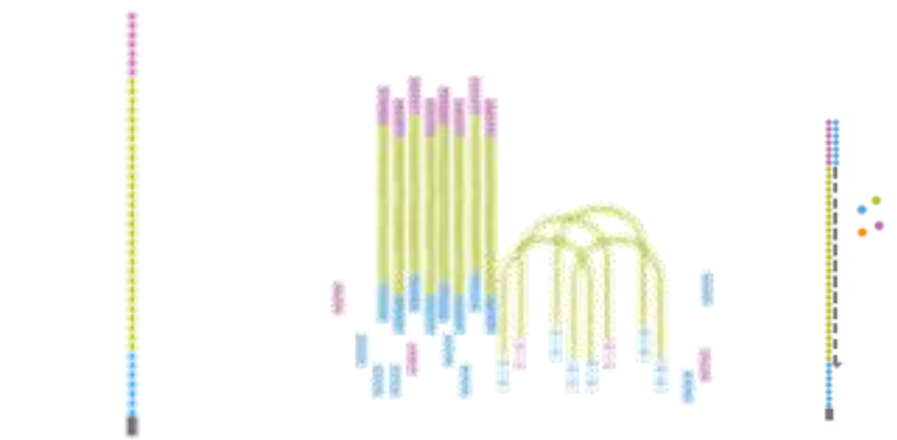
NGS (2. GENERÁCIÓS SZEKVENÁLÁS)

1. DNS izolálás

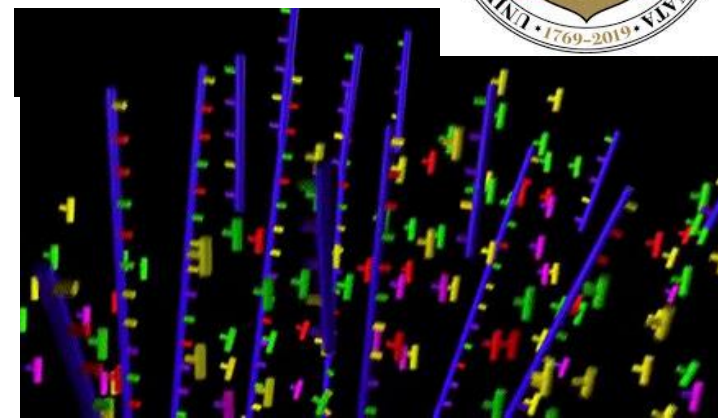

FRAGMENTÁCIÓ
150-400 bp-ra

**KÖNYVTÁR
KÉSZÍTÉS**

**KLASZTER-
GENERÁLÁS**

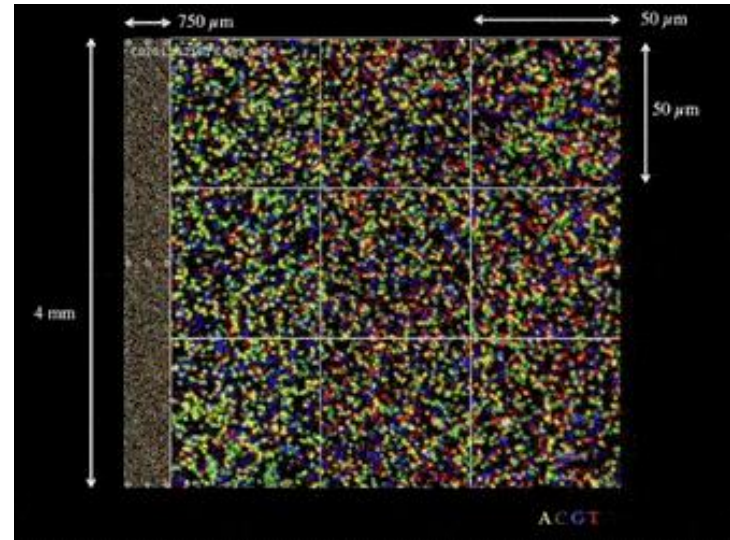

SZEKVENÁLÁS

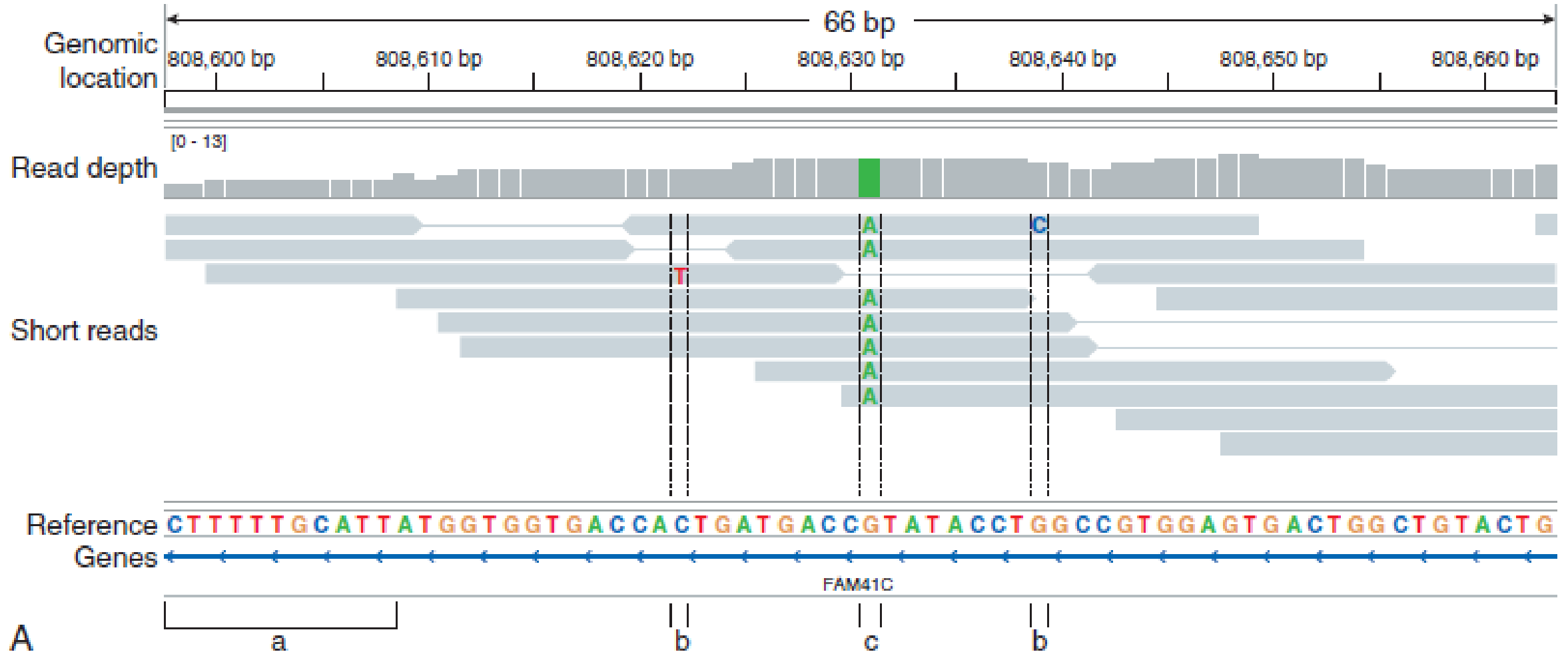

ÉRTELMEZÉS

**SZEKVENCIA ILLESZTÉS
REFERENCIA GENOMHOZ**

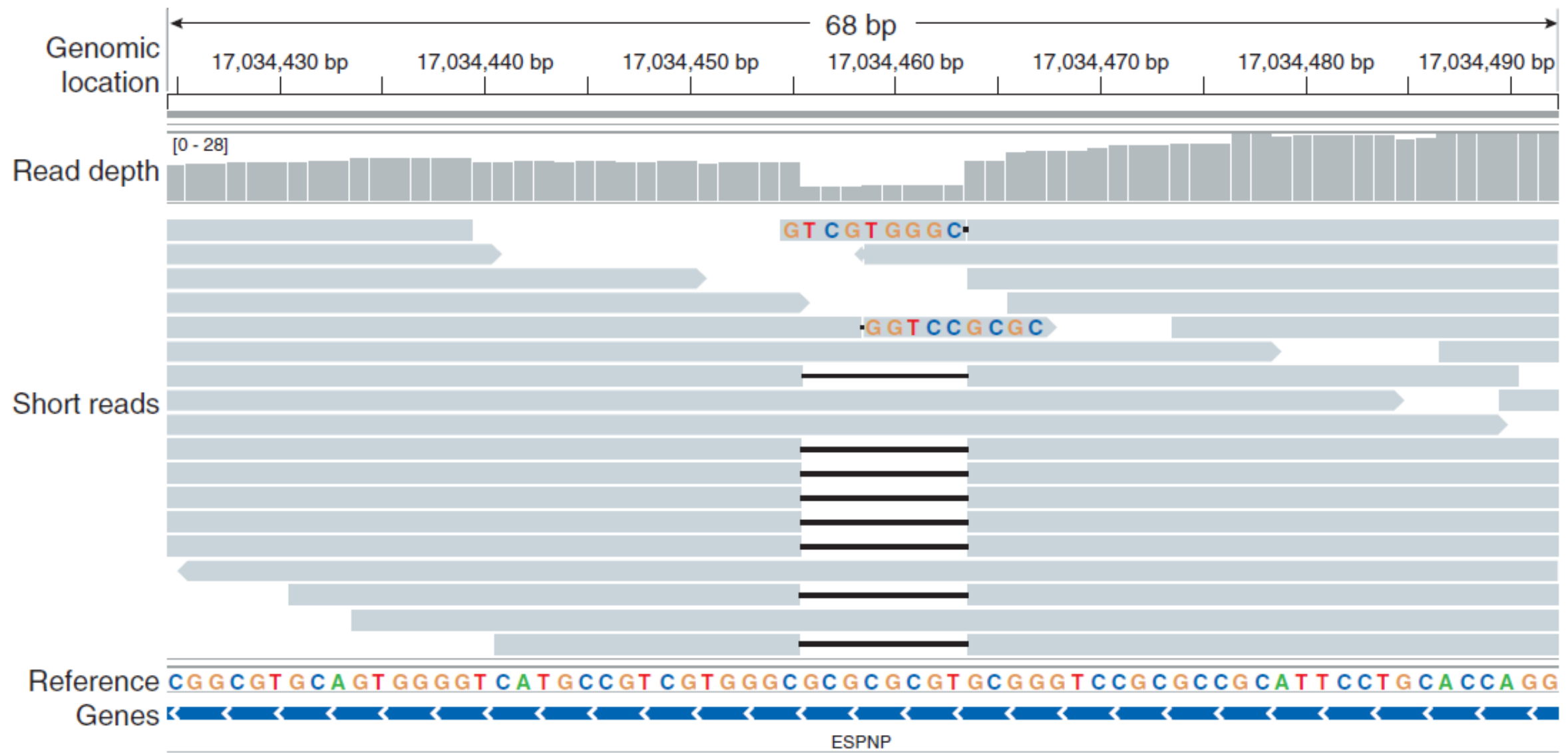

NGS (2. GENERÁCIÓS SZEKVENÁLÁS)

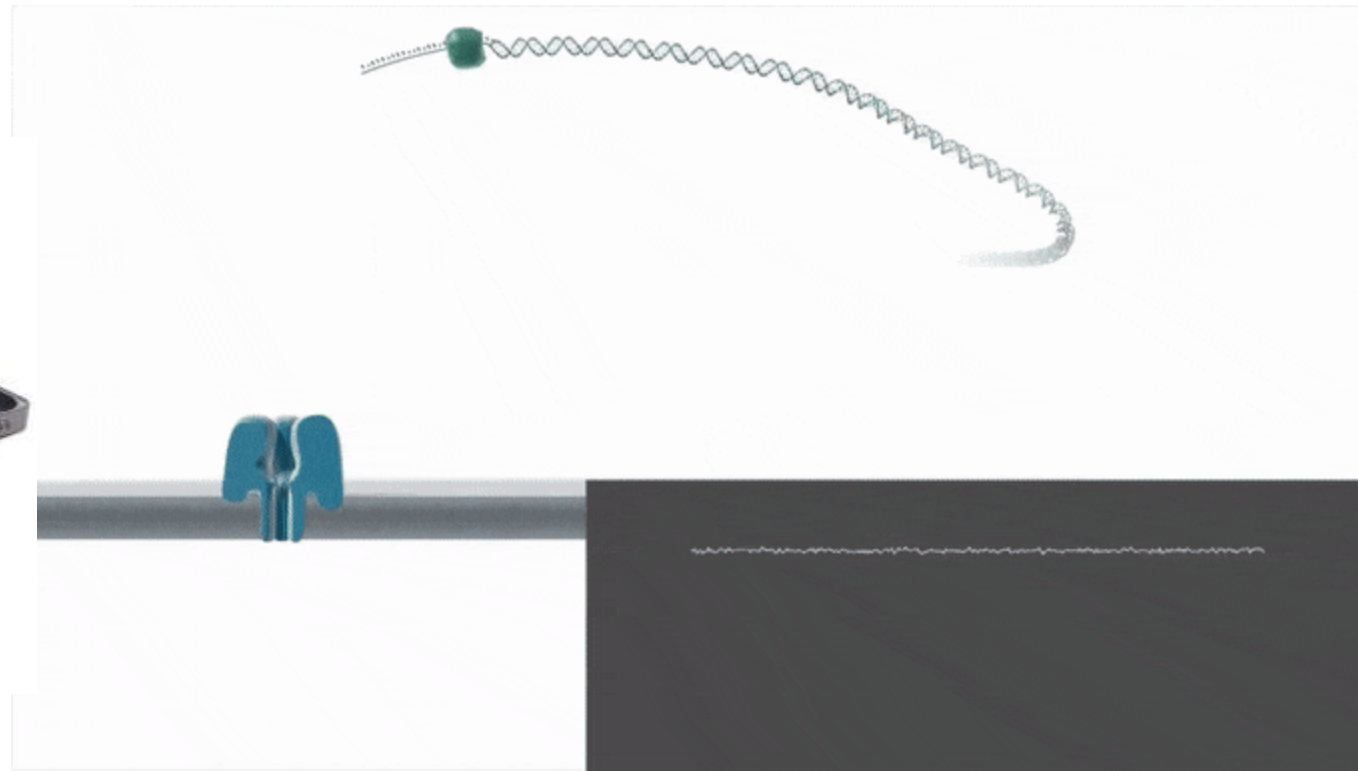
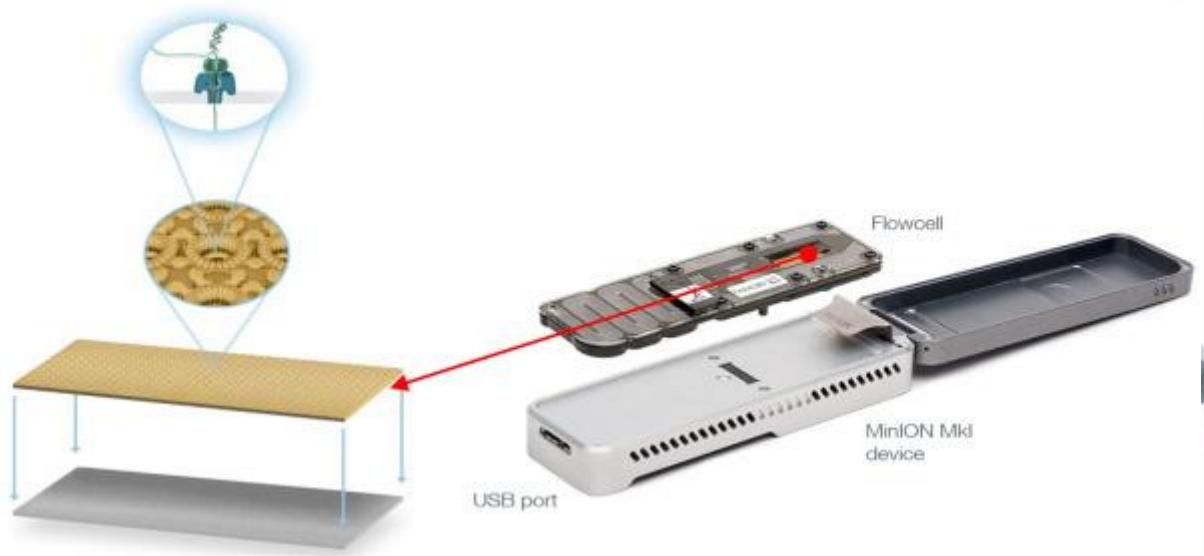
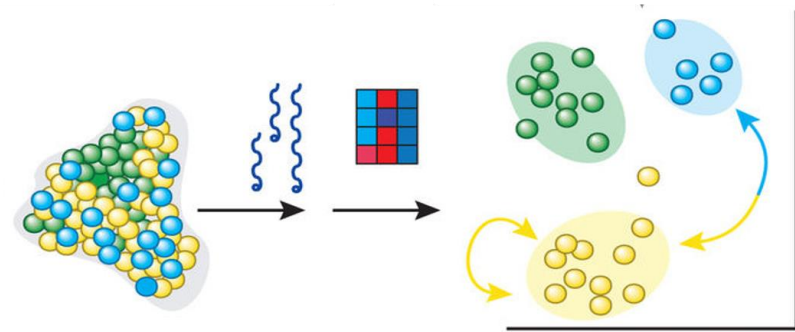

A

NGS (2. GENERÁCIÓS SZEKVENÁLÁS)

NANOPÓRUS SZEKVENÁLÁS (3. GENERÁCIÓS SZEKVENÁLÁS)

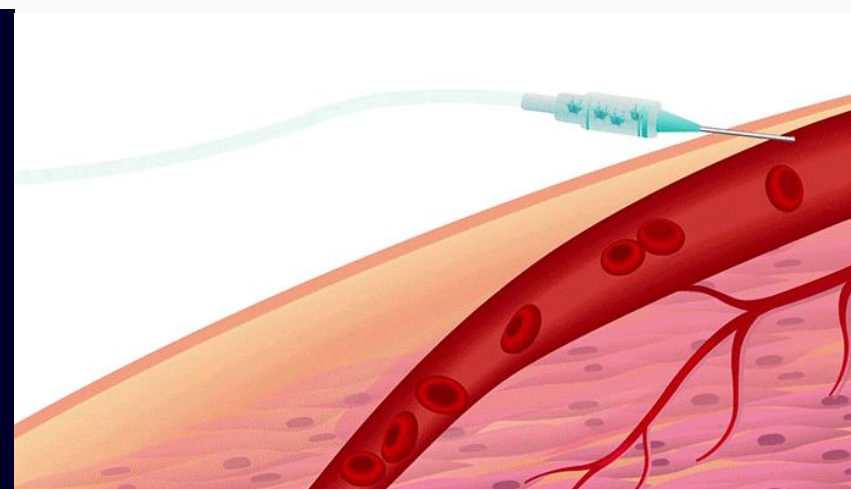

GENOMIKAI ESZKÖZTÁR

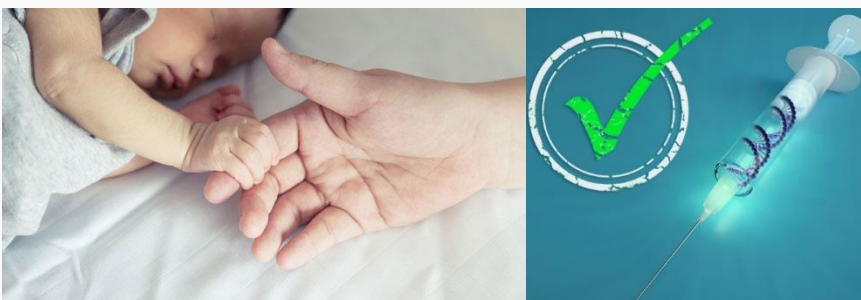
Génközpontú analízis

	Nanopórus-alapú	NGS	Sanger	CGH	FISH
Elemezhető nukleinsav	DNS, RNS, cDNS	DNS, cDNS	DNS, cDNS	DNS, RNS	DNS, RNS
Analízis	Nukleinsav szekvencia+ metiláció (WGS génpanel vagy célzott)	Nukleinsav szekvencia (WGS, WES, génpanel vagy célzott)	Nukleinsav szekvencia (célzott)	Sok proba hibridizáció (WG)	Célzott proba hibridizáció (targeted)
Felbontás	1 bp – 2.3 Mbp	1 bp – 400 bp	1 bp – 1000 bp	> 1 Mbp	100 Kbp – 2 Mbp
Mozaicismus	>1%	>10-18%	>40%	>10%	>10%
Heterogenitás	Egy-sejt	Átlag	Átlag	Átlag	Egy-sejt
Áteresztőképesség	Közepes-magas	Igen magas	Alacsony	Magas	Alacsony
Multiplexelhetőség	Igen	Igen	Nem	Nem	Korlátozott

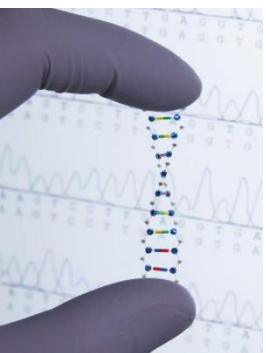

GÉNTERÁPIA – jelen és jövő

GENETIKAI ANYAG BEJUTTATÁSA

vad-típusú génkópiával pótolnak egy homozigóta funkcióvesztéses (loss-of-function, LOF) recesszív mutációt

DNS

pl. SMA, FLPLD

csendesítenek egy funkciónyeréses (gain-of-function, GOF) domináns mutációt

siRNS, miRNS

pl. transthyretin amyloidosis

pre-mRNS érés megváltoztatása

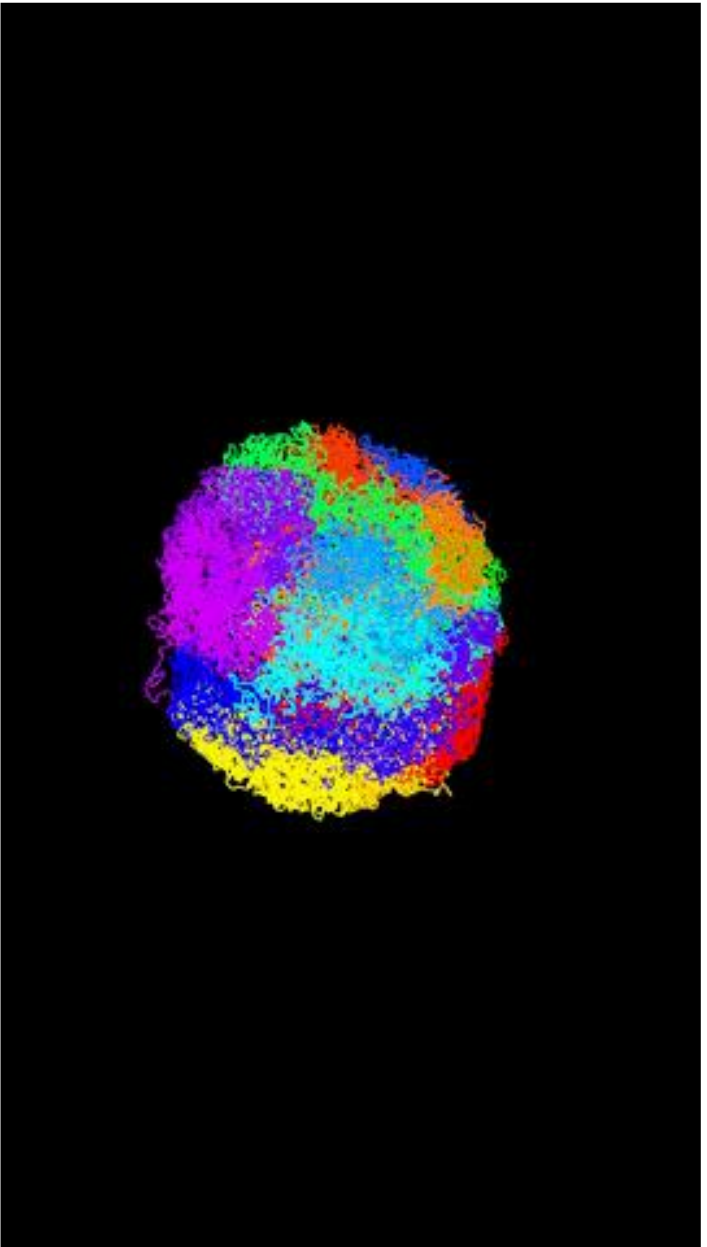
ASO

pl. SMA, DMD, Parkinson, ALS, DM HIV, Huntington

CÉLPONT: citoplazma/ sejtmag

GÉNTERÁPIA

BIOLÓGIAI FUNKCIÓ (FENOTÍPUS)

PROTEIN

miRNS

siRNS

mRNS

TRANSZKRIPCIÓS
FAKTOR

pre-mRNS

ASO

RNS polimeráz

DNS metiláció

HISZTON METILÁCIÓ,
ACETILÁCIÓ,
UBIKVITINÁCIÓ

DNS SZEKVENCIÁ

GÉNSEBÉSZET

MOZAICIZMUS
HETEROGENITÁS
EPISZTÁZIS

GÉNTERÁPIA

IN VIVO

- Gendicine (Tp53)
- Neovasculgen (VEGF)
- Glybera (LPL^{S447X} gén)
- Luxturna (hRPE65 gén)
- Vitravene (ASO-CMV retinitis)
- Spinraza (ASO-SMN2 pre-mRNS)
- Onpattro (RNAi-transzthyretin gén)
- Kynamro (ASO - Apo lipoprotein B-100)
- Imlygic (HSV-1 oncolytic virus GM-CSF gén)
- Eteplirsén (Morpholino Oligomer-Exon51 DMD)
- Oncorine (E1B 55kDa mutáns adenovirus dl1520)
- Defitelio (egyszálú oligonukleotid - VOD)
- Macugen (RNS oligonukleotid – VEGF165 izoforma)
- Rexin-G (Retrovirális vektor, ciklin G1 gátlót kódoló)
- Zolgensma (Onasemnogene Abeparvovec)

PÁCIENS

EX VIVO

ALLOGÉN T-SEJT

Zalmoxis (Suicide HSV-TK- Δ LNGFR gén)

ALLOGÉN CHONDROCYTA

Invossa (TGF β 1 gén)

Yeskarta (Anti CD19-CD28-CD3zetta CAR T gén)

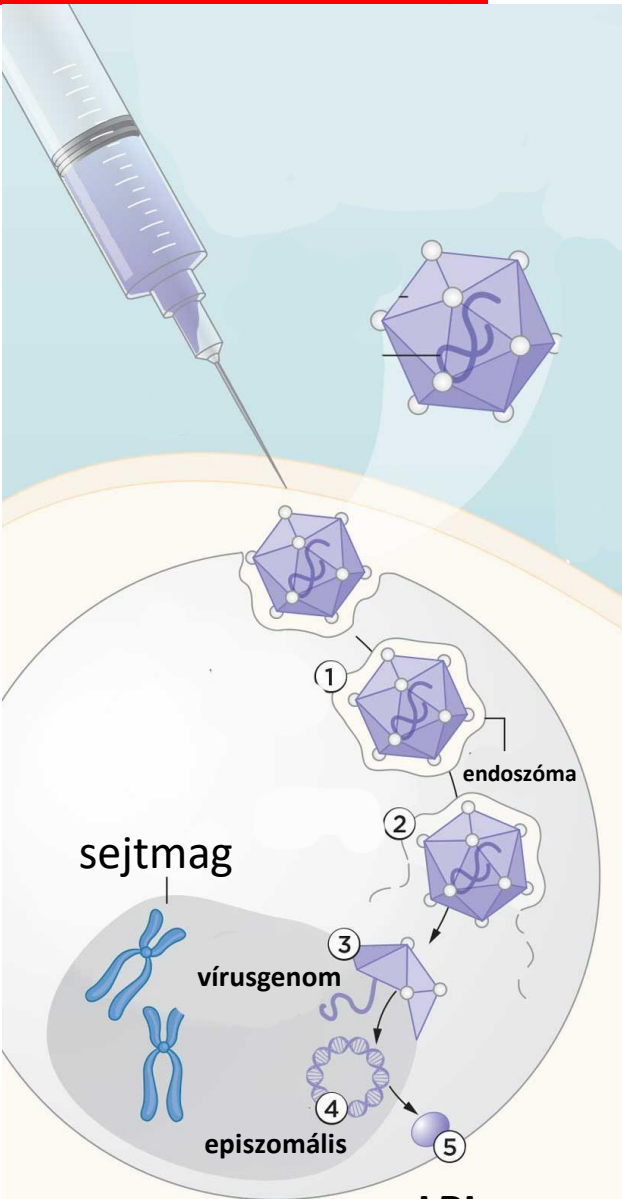
Kymriah (Anti CD19-CD137-CD3zetta CAR T gén)

AUTOLÓG HSC

Strimvelis (ADA gén)

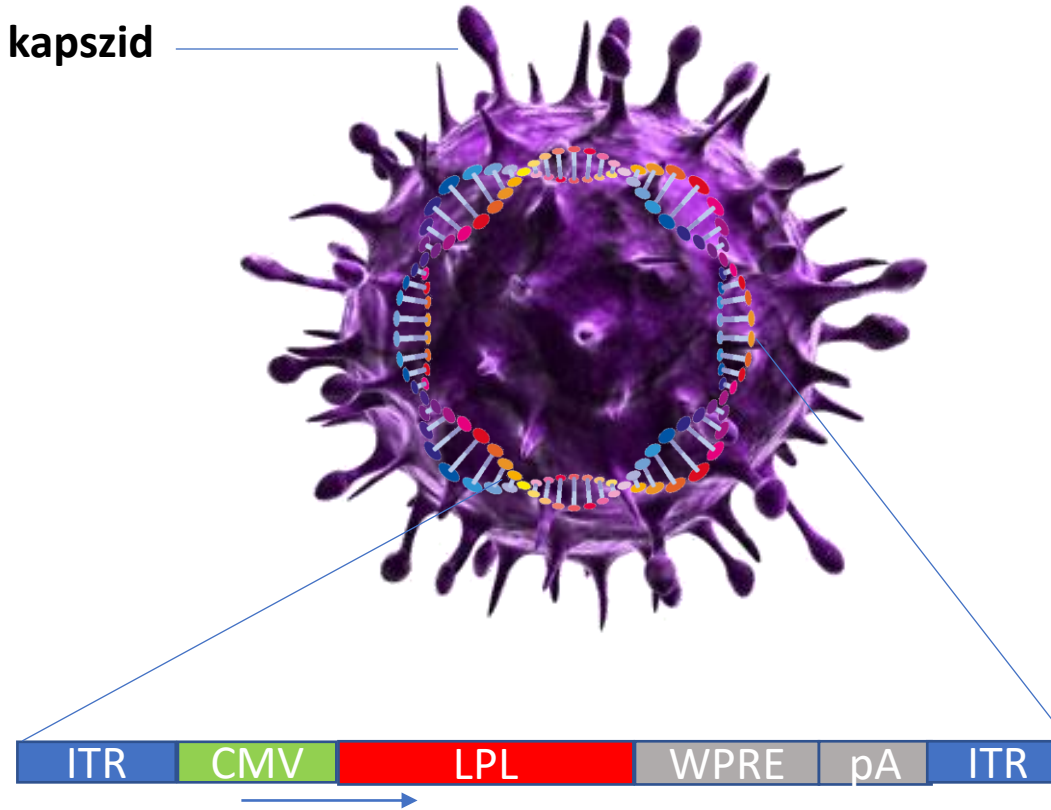

DONOR

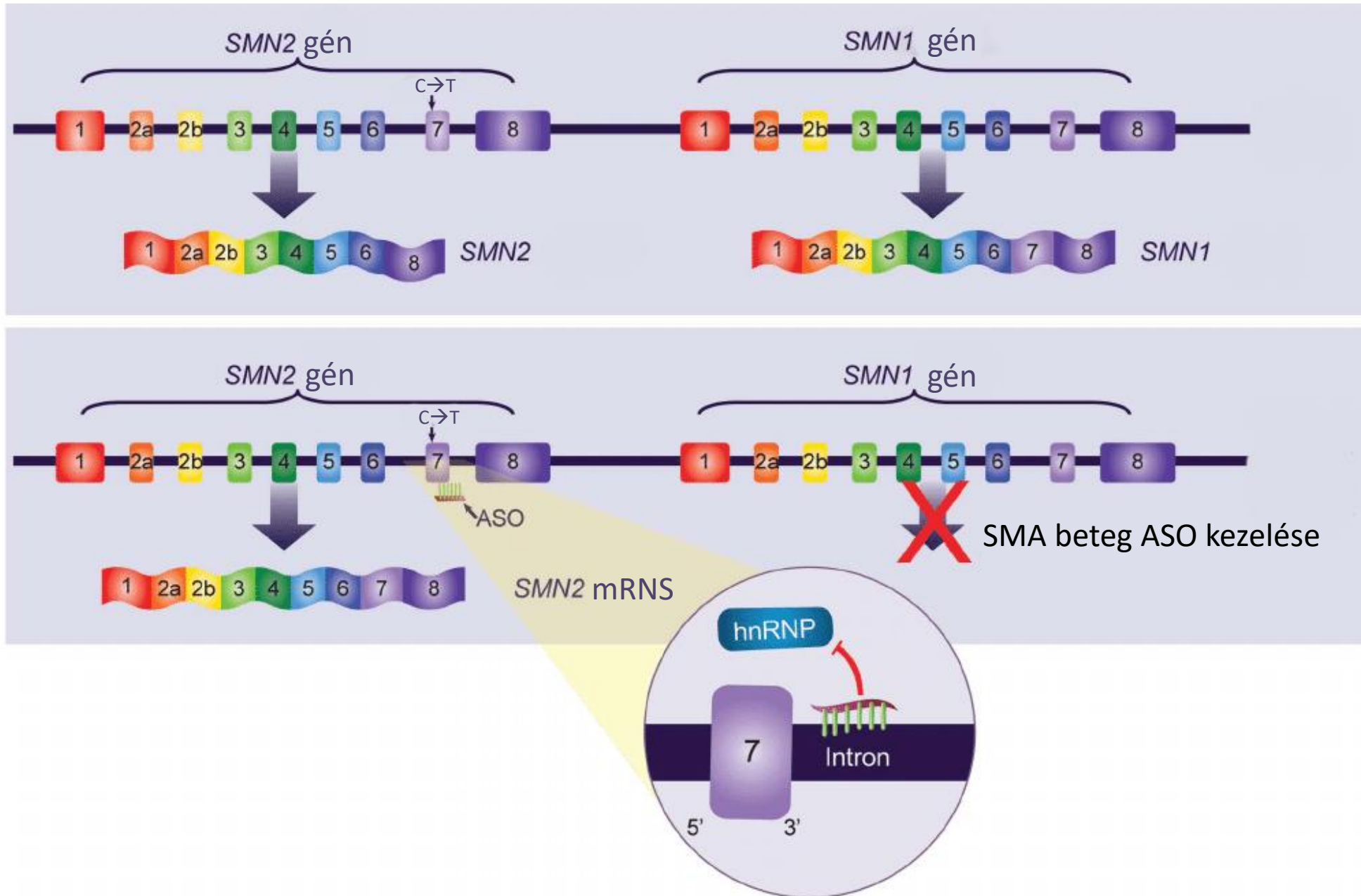
LPL expresszió

AAV1 kapszid

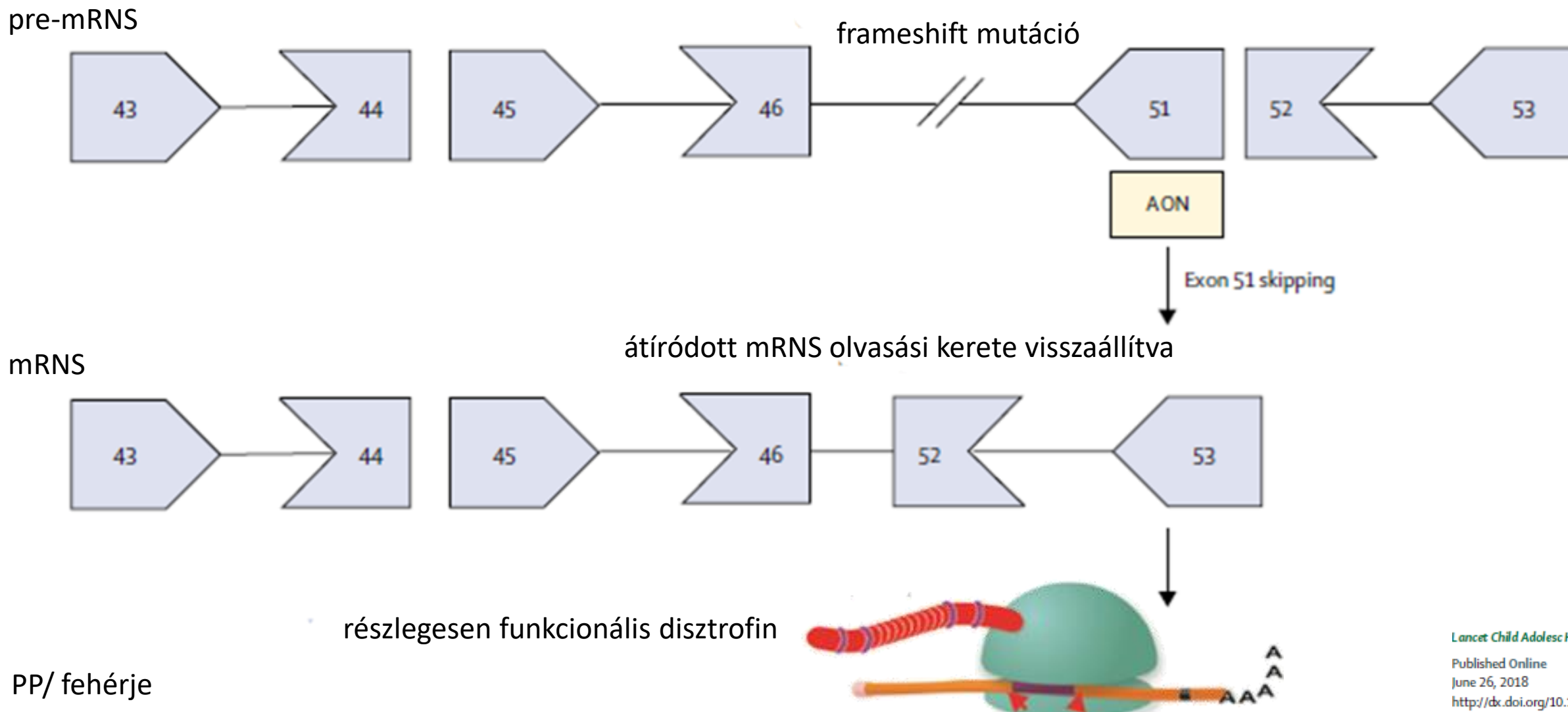
ITR - fordított terminális ismétlődés **CMV**- promoter **WPRE** – posztranszkripcionális rész

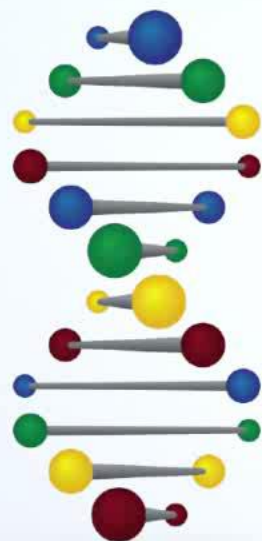
SPINRAZA: ASO *SMN2* pre-mRNS

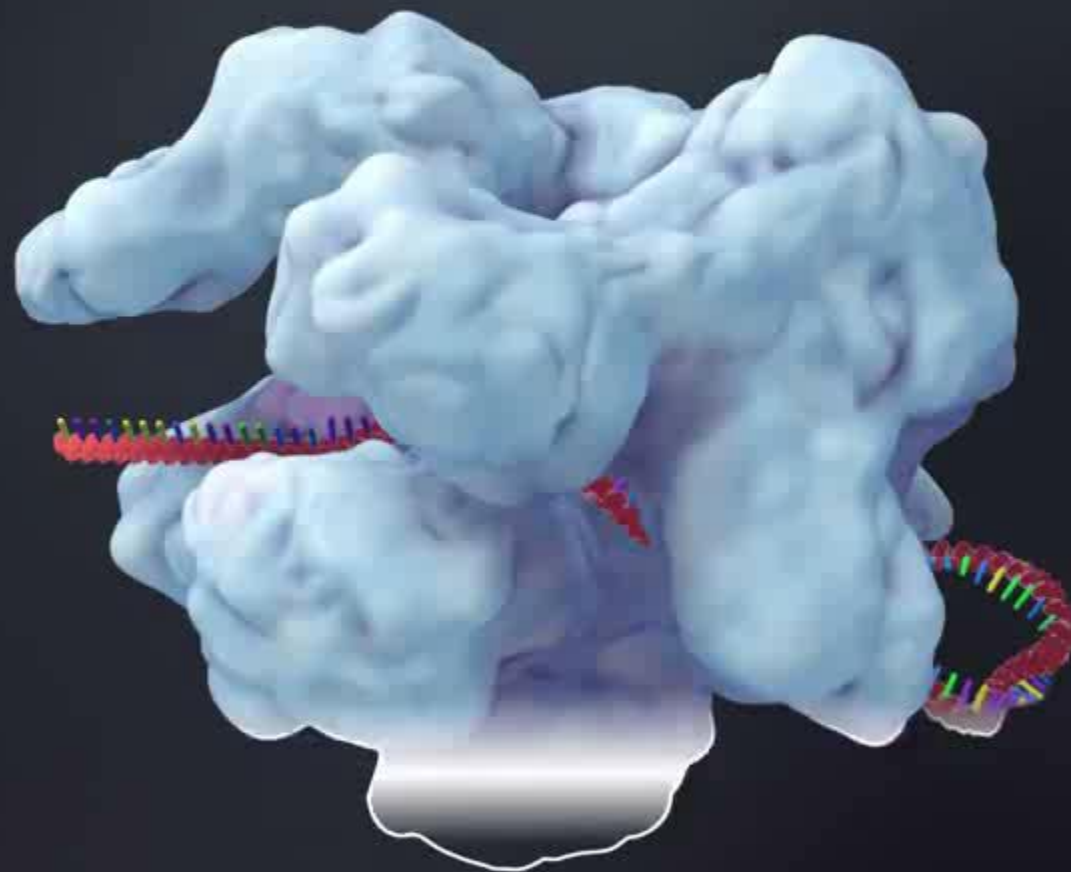

- USA törzskönyvezett

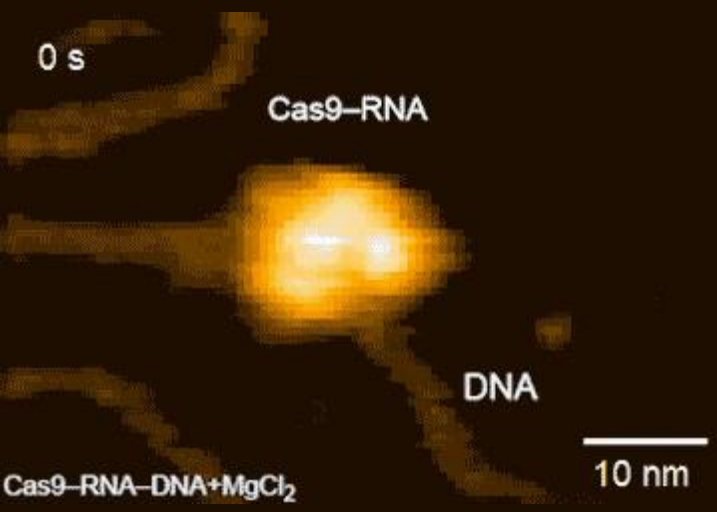

agtc

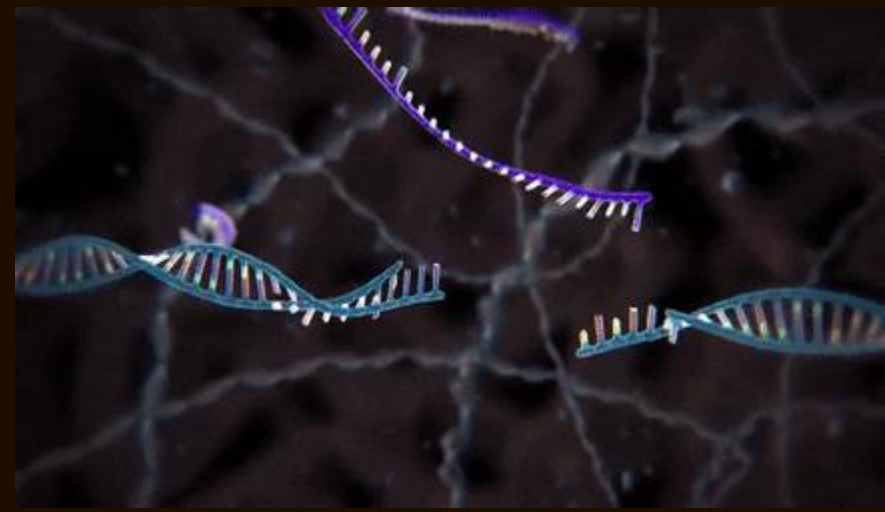
CRISPR- Cas-9 Rendszer

PONTMUTÁCIÓ KORREKCIÓ

GÉNKORREKCIÓ

KÉTARCÚ GÉNEK

